

DE NAAKTE MENS

Een mens
is als een trein

CARL DE KEYZER, FOTOGRAAF

ILSE DEGRYSE
FOTO WOUTER VAN VOOREN

ZING

Muziek is mijn passie. Ik ben een verwoed verzamelaar, nog altijd. Zeven jaar lang heb ik op de zolder van mijn ouders een rockgroepje gehad, samen met mijn ex-vrouw. Zij speelde keyboards, ik schreef de teksten. Ik was gek op Kraftwerk: ik wou dat ook zelf kunnen en kocht een synthesizer. Het is een stramen in mijn leven: als ik iets goed vind, wil ik het zelf ook kunnen.

Voetballen heb ik ook geprobeerd, maar daar was ik niet goed genoeg voor. Dat heb ik op tijd beseft, hoewel ik ook daar relatief ver in ben geraakt. In mijn glorieperiode voetbalde ik in derde nationale. Ik heb gezwoomen, basketbal gespeeld, badminton, tennis. Allemaal in competitie. Dat streven om de beste te zijn, had ik als kind al. Ik kom uit een West-Vlaams nest en ging naar een strenge jezuïetenschool. Dan zit je toch in een spiraal van ambitie. Daar ben ik wel blij om, omdat het me gebracht heeft waar ik nu sta.

Dat heeft wel tijd gekost. Toen ik achttien was, wist ik niet wat ik moest doen. Ik kwam uit de Latijn-wetenschappen en was voorbestemd om een exacte studie te gaan doen. Dat was mijn richting. Ik schreef me in voor diergeneeskunde. Fotografie was een hobby, ik was toen vooral bezig met voetballen. De kentering is gekomen toen ik na een jaar aan de universiteit helemaal niet meer wist wat ik moest doen. Onder invloed van vrienden in Gent die op de academie zaten, koos ik voor de fotografie. Eigenlijk waren die vrienden te alternatief voor me. Het was de periode van de punk, dat lag me niet. Ik was een braaf jongetje, ik kwam uit een bourgeoisnest in Kortrijk.

Ik ben niet zo extravert, vrij timide zelfs. Ik heb een grote drempelvrees die moet ik telkens weer overwinnen. Maar als ik dat eenmaal gedaan heb, dan ga ik soms te ver. Dan ken ik mijn grenzen niet. Ik zie het vaak in mijn vak. Fotografen zijn verlegen mensen. Ze moeten voortdurend hun schroom overwinnen om zichzelf te bewijzen. Als je heel lang wacht

om iets te doen en dan zet je de stap — je gaat die deur binnen en stapt op mensen af om foto's van ze te maken — dan verlies je soms de controle over jezelf. Maar ik ben geen fotograaf die kickt op gevaar, dat is een foto helemaal niet waard. Het is uiteindelijk toch máár een foto.

WERK

Mijn drijfveer is mijn streven naar ultieme vrijheid. Dat betekent dat je zo weinig mogelijk afhankelijk bent van anderen. Niet dat je je daarvoor van iedereen moet afsluiten of mensen moet gebruiken, daar ben ik — denk ik — redelijk correct in. Maar vrijheid betekent voor mij dat ik kan zeggen: 'Voilà, dat is de wereldkaart, ik wil daarheen of ik heb daar wel iets over te zeggen en ik hoef niet te wachten tot iemand mij sponsort, ik kan het gewoon doen.' Met een gezinsleven is dat blijkbaar niet verenigbaar. Dat is een van de offers die ik heb moeten brengen. Ik heb het wel geprobeerd. Ik heb vier lange relaties achter de rug. Ik heb twee zonen, uit twee relaties, een van tien en een van twintig. Het was niet zo dat mijn vrouw thuisbleef terwijl manlief zijn ding deed in de wereld. We zijn samen naar Rusland geweest, naar het Oostblok, een jaar naar Amerika. Maar uiteindelijk is een familie toch samen de kinderen grootbrengen, ze naar school brengen, afhalen, dat soort dingen. En niet dat exotische. Zelfs al neem je de kleine mee naar Afrika, het werkt gewoon niet.

Toen elk van mijn zonen vier werd, eindigde mijn relatie met hun moeder. Die eerste vier jaar zijn voor kinderen de moeilijkste. Je kunt gewoon niet meer nadenken, ze eisen alle aandacht op. Dat klinkt wat egoïstisch, maar kinderen worden pas echt leuk vanaf hun vijfde, zesde jaar. Ze worden zelfstandiger, ze hoeven niet meer in dat nest te worden opgewarmd. Voor mij was dat heel moeilijk, echt waar, ik heb dat niet gekund. Ik geef toe: ik ben wat dat betreft een slechte vader. Omdat ik voortdurend met die fotografie in mijn hoofd zit. En met die kinderen ging dat gewoon niet. Die zorgden ervoor dat ik niet meer kon nadenken. Ik

moest opofferingen brengen, en dat knaagde. Ik voelde dat mijn vrijheid minder werd, dat ik opdrachten moest aannemen. Je moet als fotograaf kiezen tussen honderd procent of niets.

Achteraf bekeken is dat nooit de reden geweest waarom een relatie uiteenspat. Integendeel, mijn vriendinnen keken bewonderend naar wat ik deed. Er kwam nooit een ultimatum, ze zeiden nooit: 'En nu blijf je thuis.' Maar op een bepaald moment treedt er vervreemding op en komen er frustraties. Zeker ook bij mij.

Nu kan ik daarmee omgaan, ik heb zeker geen spijt. Het is nu eenmaal zo geweest. Ik weet nu dat ik zo ben. Tien, twintig jaar geleden dacht ik dat het aan mij lag, dat ik asociaal was, te egoïstisch, te ambitieus. Maar mensen veranderen niet vaak, ze blijven min of meer wie ze zijn. Pas als er echte calamiteiten gebeuren, overwegen ze drastische veranderingen. Een mens is als een trein: als die eenmaal in beweging is, kan haast niemand hem nog stoppen of zelfs maar op een zijspoor brengen. Ik ben ook zo. Het is beter om dat te accepteren dan om te proberen anderen op een ander spoor te zetten. Daar bereik je veel meer mee dan met altijd maar te botsen.

VECHT

Ik hou niet van confrontaties. Ik ga ze altijd uit de weg. Soms was dat niet de goeie oplossing. Maar ergens heb ik gemerkt dat ik toch altijd bereikte wat ik wilde bereiken door goed te kunnen 'skiën'. Botsingen houden mij te lang bezig. Ze blijven lang doorwerken en ik functioneer niet meer. Er zijn dingen die je nooit helemaal kunt oplossen. Op een bepaald moment moet je afscheid nemen en aanvaarden. Als je een vriend heel graag hebt, maar met sommige van zijn eigenschappen kun je niet omgaan, dan kun je die eigenschappen niet wissen, zoals een stuk uit een tekst op de computer. Ze zijn er gewoon, je moet ermee leren leven. Dat is ook het mooie van karakters, ook van mijn karakter.

HUIL

Ik heb al heel wat ellende gezien, zeker de laatste twee jaar. Ik ben

naar een tiental oorlogslanden geweest — naar Afghanistan, Congo, Liberia, enzovoort — in samenwerking met Artsen zonder Grenzen. Dan zie je meer dan alleen de hoofdsteden: je gaat echt naar de plekken waar de rebellen zitten, waar duizenden mensen zijn uitgemeord of op de vlucht zijn. Dat was een schok, zeker, een heel grote schok. Je krijgt er een gevoel van hopeloosheid van. Die mensen die geen eten hebben, die geen verzorging krijgen, die echt letterlijk aan het sterven zijn, dat had ik eerder nog niet gezien. Ik was al vaak in India geweest en het zuiden van de VS, waar ook heel veel armoede is. Maar dat is niets in vergelijking met Afrika. Mensen zijn daar niet meer waard dan wormen.

Maar huilen doe ik niet. Ik krijg een innerlijke woedeaanval en voel me vreselijk hulpeloos. Je beseft: dat probleem is zo immens. Je staat in zo'n vluchtelingenkamp en daar zitten honderdduizenden mensen bij elkaar. Dat wordt te groot, en jij bent te klein. Stel dat je in een grootstad komt en iemand ligt te sterven: daar kun je iets aan doen, snap je? Maar niet in zo'n onmetelijke ellende. Daar sta je dan. Wat nu?

Maar huilen doe ik niet, nee. Ik verhard mezelf. Ik verdring het om te kunnen doorgaan. Op een bepaald moment werd het te veel. Ik heb echt een depressie doorgemaakt na vijf of zes van die oorlogslanden. Dat had ik nog niet eerder gehad. Depressies sluipen stilletjes binnen. Een depressie herken je aan het feit dat je niets meer leuk vindt. Muziek, voetbal, kinderen: ik had er geen zin meer in. Eerlijk gezegd, het is nog niet helemaal over. En nu vertrek ik weer naar Congo.

Als je tien van die oorlogslanden bezoekt in twee jaar tijd, dan ga je te ver. Dat is weer het overwinnen van die drempelvrees waar ik het

over had, en dan overdrijven. Ik had altijd van mezelf gedacht dat ik redelijk sterk ben, dat ik tegen een stootje kan. Maar dat heb ik onderschat en daar heb ik de tol voor betaald. Hoe kom je daar weer uit? Wachten. De tijd is de beste remedie. Gewoon geloven dat het goed komt. Meestal is dat ook zo.

BEWONDER

Met bewondering heb ik totaal geen probleem. Jaloezie is mij niet vreemd, maar ik geloof in een positieve jaloezie. Dat is altijd mijn drijfveer geweest. Je laat je inspireren. Niet dat ik voortdurend ideeën steel, maar ik geloof niet in het geïsoleerde genie. Zelfs Picasso heeft het gezien in het museum van Tervuren. Zelfs Einstein heeft voortgebouwd op wat al bestond. Dat doet iedereen, niemand vindt het wiel uit. Hoe meer je assimileert, hoe meer je naar buiten kunt brengen.

Ik produceer heel veel, ik maak veel foto's. Waarschijnlijk omdat ik mezelf snel beu ben. Dat is een goeie leidraad: verveling ten opzichte van je eigen werk. Omdat je dan altijd maar doorgaat.

BID

Mijn moeder was katholiek en is dat nog. Gelukkig voor haar. Mijn vader niet, die kwam uit een liberale commerciantenwereld, dus ik heb van allebei een beetje. Ik ben tot mijn dertiende keurig elk weekend met mijn ouders naar de kerk geweest. Op school gingen we ook één of twee keer naar de mis. En dan had je nog de retraites, twee weken in afzondering, alleen heiligenlevens lezen. Ik weet niet of dat de reden is — misschien niet — maar ik ben nu voor honderd procent atheïstisch. Ik heb helemaal niets meer met georganiseerde godsdienst.

Ergens heb ik wel nog affiniteit met oosterse religies, die vind ik het minst agressief. Maar het blijven religies. Voor mij is het vrij duidelijk dat er na de big bang geen enkel bewijs van een godheid is geleverd. Het maakt ook niet zoveel uit. Zelfs al is er iemand, of een energie, die verschillende big bangs heeft gecreëerd, dan nog zou dat geen invloed op ons leven of dat van anderen mogen hebben. Ik zeg niet

IK HEB EEN
GROTE
DREMPEL-
VREES, DIE
MOET IK
TELKENS
WEER OVER-
WINNEN

Carl De Keyzer: 'Ik heb echt een depressie doorgemaakt na zes jaar verblijf in die oorlogslanden. Eerlijk gezegd, het is nog niet helemaal over.'

dat de hele geschiedenis door-
drongen is van het bloed dat ver-
goten is in naam van een godheid,
maar het komt er soms wel op
neer.

Het fundamentalisme wordt al-
leen maar erger, en niet alleen in
de islam. Ik heb een jaar in Ameri-
ka gezeten en heb daar christelij-
ke sekten gevolgd. Ik heb gezien
hoe creationisten leven en hun
kinderen opvoeden. Dat gaat
mijn petje te boven, ik snap daar
helemaal niets van. Het is waan-
zin. Ik kan inzien dat mensen te
veel willen verdienen en mensen
uitbuiten, moderne slavernij.

Maar dat mensen zich in duizend
bochten wringen omdat ze den-
ken dat iemand zesduizend jaar
geleden al die beestjes en die
mensjes heeft geschapen, om
toch maar die letter van die bijbel
te bewijzen. Dat gaat er bij mij
echt niet in. Dat heeft zelfs niet
eens meer met macht te maken.
Ik moet daarom lachen, maar dat
is een wrange lach.

LACH

Ik lach te weinig, veel te weinig.
Het probleem is dat ik nog maar
weinig goeie vrienden overheb.
Niet alleen de relaties, maar ook

de vriendschappen ebben weg.
En lachen associeer ik toch vooral
met vriendschappen.

Vriendschappen zijn belangrijk
voor een lang leven, maar ik slaag
er niet meer in om mensen aan
me te binden. Natuurlijk, ik ben
vijfzes maanden per jaar weg, dat
is zeker een reden. Vriendschap-
pen bestaan doordat je gelijke
dingen doet. Het heeft ook met
energie te maken. Mijn reizen
slorpen veel energie op. Als ik
thuis ben, laat ik het allemaal op
me afkomen. Vrienden moeten
mij bellen, snap je. Dat heeft ook
met mijn timiditeit te maken, ik

wil me niet opdringen. Opdrach-
ten, boeken, voorstellen voor ten-
toonstellingen, die komen alle-
maal vanzelf. Dat loopt allemaal
wel, dat moet ik zelfs afschermen.
Maar met vriendschappen gaat
dat niet. De laatste jaren loopt het
weer iets beter. Ik heb al vijf jaar
een nieuwe vriendin, en zij is heel
sociaal. Soms moet je het laten af-
hangen van iemand anders.

De naakte mens peilt wekelijks naar
de drijfveren van een bekende
figuur.

site: [www.standaard.be/naakte-
mens](http://www.standaard.be/naakte-
mens)

Bio

Carl De Keyzer wordt op 27
december 1958 in Kortrijk gebo-
ren. Hij studeert fotografie aan
de Gentse academie en geeft
daar een aantal jaren les. In 1982
richt hij in Gent de fotogalerie
XYZ op, in 1989 besluit hij volle-
dig voor zijn camerawerk te
gaan. In 1994 wordt Carl De Key-
zer opgenomen in het prestigi-
euze fotoagentschap Magnum,
's werelds allerbeste reportage-
fotografen verenigt. Carl De
Keyzer exposeert in belangrijke
musea overal ter wereld en
maakt verschillende fotobo-
eken. Hij fotografeert de straf-
kampen in Sibirië, godsdienst-
fanatici in de Verenigde Staten,
Rusland voor en na de val van de
Muur, het chaotische leven in
India, de goudzoekers in Mon-
golië, het oude continent Euro-
pa en jeugdige criminelen in
Vlaanderen. Zijn nieuwste pro-
ject heet *Trinity* en is een drie-
luik over media en macht. Mo-
menteel reist De Keyzer door
Congo. Voor zijn werk werd hij
verschillende keren bekroond.

site: www.carldekeyzer.com

site: www.magnumphotos.com